

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETEK

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK 15. NOVEMBRA 1940.

ŠTEV. 46.

Pet let ZZZ

V enem mesecu 50 akcij

Danes je pet let, odkar je bila Zveza združenih delavcev formalno ustanovljena. Dejansko je obstojala že mnogo prej. Bila je živa že takrat, ko je dr. Krek s svojimi sodelavci začel zbirati slovenske delavske vrste, potem, ko je Leo XIII. spregovoril katoličanom o važnih novih stvareh. Duh Krekov je to, kar danes daje življenje ZZZ. Vsi vemo, kako je prišlo, da je pozneje dejavnost iz tega duha zamrla in so dediči napravili to, kar so prejeli.

Zdrave, iz globin narodove miselnosti in iz Boga zajete temelje pravične borbe so zavrgli. Na to mesto so potem postavili tujo zmotljivo človeško modrost, so verovali vanjo in silili druge, da bi nanjo prisegali.

Takrat se je uprlo ljudem resničnega Krekovega duha in so zopet uveljavili v organizacijskem življenju slovenskega delavstva načelno jasnost. Ustvarili so ZZZ.

Takrat v prvih dneh so mlado organizacijo napadli z vseh strani. Komaj rojeno so kakor volkovi hoteli raztrgati. Nobenega greha ni imela nad seboj, ko je komaj začela živeti, pa so ji nagromadili celo kopo očitkov. Z njimi so hoteli slovensko delavstvo od nje odvrniti. Še se spominjamo kope predbacivanja.

Organizacija pa je šla svojo ravno pot, se je borila za obstanek, za priznanje, za uveljavljanje, za upliv, za zmago.

Stotine, ki so bili dolžni mlado gibanje podpreti, jih je na početku stalo ob strani. Morda so s simpatijami spremljali njene borbe, a zase so čakali na lepše vreme: Uspeh naj šele dokaže pravilno smer in stvarno potrebo novega pokreta!

Pokret je kljub vsemu naraščal. Vedno več nas je bilo. Vedno bolj jasen je bil naš program. Zavedli smo se, da smo na prelomu časov prav mi znanilci nove dobe, nosilci novega programa, ki mu je odmerjena bodočnost. V spoznanju, da je sistem sedanosti ves trhel in preperel in da dolgo vzdržati ne more, smo se brezobzirno postavili proti starim zlaganim oblikam družabnega življenja. Lažji demokraciji smo v delavskih vrstah prvi napovedali borbo in imeli smo drznost povedati, da bo novi red stanovske družbe res red in da bo zahteval tudi spoštovanje avtoritete. Za takrat je bila to drznost.

Pokret je rasel. Jasna načela in srečna taktika sta k temu pripomogla. Danes je ZZZ med slovenskim narodom najbolj poznana in najbolj spoštovana delavska strokovna organizacija. Naši nasprotniki se držijo le še na svojih starih postojankah, na katerih pa iz dneva v dan izgubljajo. Tudi tam stopamo mi na njihova mesta. Nove postojanke gradi skoro izključno samo ZZZ. Delavstvo spoznava, da so vsi napadi na nas zlagani in da je odkrita in resnična pobornica brez primesti postranskih namenov za delavstvo samo naša narodna organizacija. Njene akcije rastejo tako iz dneva v dan, raste tudi njeno članstvo. Pred vsem pa raste njena disciplina in notranja zgrajenost.

Nasprotniki mislijo, da je naš uspeh sad slučajnostnih političnih prilik v državi. Upajo in namigujejo, da bi ob spremenjenih razmerah mi prenehali biti to, kar smo. Uverjeni so, da bi naše vrste izplahnele, da bi se naša disciplina razprhljala in da bi naša aktivnost popustila. Neumna je ta vera, nespametno je tako upanje.

Naš pokret je zrastel radi narodne potrebe. Zato, ker so drugi narodu obrnili hrbet. Z njim je pripravljen hoditi skozi solne dni, z njim je pripravljen tudi trpeti.

Pretečeno nedeljo je imel glavni odbor ZZZ svojo redno sejo. Odbor je ugotovil vsestransko rast organizacije in pokreta. Delavstvo se z vedno večjim zaupanjem oklepa naše organizacije. Organizacija z vedno večjimi uspehi dela za delavski stan.

Najboljše izpričevalo o delu naše organizacije, ki izpodbija vse nepravilne napade nasprotnikov, so naše mezdne in druge akcije za socialno zaščito delavstva. V razdobju enega meseca je naša organizacija vodila 50 pogajanj z različnimi podjetji. Večino pogajanj smo izvedli sami brez drugih organizacij. Navajamo ta podjetja:

1. Sodelovali smo pri pogajanjih za izboljšanje plač rudarskega delavstva Trboveljske premogokopne družbe. Plače so se dvignile za okoli 11%. Dodatki na akord so se dvignili od 25% na 35%.

2. Za stavbinsko delavstvo smo odločilno sodelovali in dosegli po razsodišču zvišanje plač. Nekvalificirani delavci prejemaajo na uro po din 5. do din 5.75, kvalificirani od din 5.50 do din 7.50.

3. Za tesarje smo v sodelovanju dosegli pri pogajanjih plačo v višini 5. do din 7.75.

4. Za mizarje smo sodelovali z zbornico in ostalimi organizacijami in je pričakovati te dni končne ureditve njihovih plač.

5. Za tekstilno delavstvo sodelujemo v pripravah za novo okvirno pogodbo za tekstilno delavstvo cele Slovenije.

6. Za papirniške delavce smo dosegli v sodelovanju zvišanje draginskih doklad pri Združenih papirnicah Vevče-Goričane od dnevnih 7 na 12 din ter dodatke za ženo 3.— din in za vsakega otroka po 2.— din.

7. V »Induplati« v Jaršah smo dosegli v sodelovanju povišanje plač za samske po 30 p. za poročene po 50 p na uro. Podjetje je obljubilo zgraditi na svoje stroške obednico in čitalnico ter urediti tovarniško kuhinjo, kjer bodo delavci dobivali hrano po režijski ceni.

8. V »Tekstilani« v Kočevju smo sodelovali za zvišanje plač in dosegli lep uspeh. Letni efekt tega povišanja znaša tudi pribl. pol milijona din.

9. V Tovarni pletenin Polzela nadaljujemo akcijo za izpolnjevanje obvez, ki jih je podjetje pri poravnavi dalo našemu članstvu in našemu bivšemu glavnemu zaupniku. Ker podjetje besede ne drži, je vložena proti njemu tožba.

10. Za čevljarje v Celju smo sklenili

Recimo, da so za nas in za narod kljub tem težkim časom v notranje-političnem življenju solnčni dnevi. Recimo, da se to kdaj spremeni, da se zgodi zopet to, kar smo pred leti doživeli. Kaj bo takrat z ZZZ?

Takrat bo ZZZ, zvezana s svojim narodom, nadaljevala svojo borbo. Njen program na svoji tehtnosti ne bo ničesar zgubil, na svoji udarnosti pa bo samo pridobil. Posledni očitki nasprotnikov zoper nas bodo v takratni preizkušnji propadli. Zveza združenih delavcev bi z modernim programom in stvarnim razumevanjem življenja zajela ves trpeči stan, vse slovensko delavstvo.

Ob petletnici obstoja ZZZ tako z veseljem gledamo nazaj na dosežene uspehe in brez strahu za končno zmago odločno stopamo v bodočnost. Prepričani smo, da bo ta bodočnost naša, pa naj pride karkoli. Vse, kar je mogoče, je le to, da se to lahko zgodi leto prej ali pozneje.

z Združenjem obrtnikov kolektivno pogodbo in uredili plače. Te so: od 5.— do 7.— din na uro. Sedaj nadaljujemo s pogajanjmi za zvišanje teh plač.

11. Za delavstvo v banov. zdravilišču Rog. Slatina smo po ponovnih posredovanjih in pogajanjih dosegli ureditev delavnih pogojev in zvišanje plač tako, da prejmejo povišano plačo za ves čas zaposlitve za celo leto nazaj.

12. Za lesne delavce v podjetjih Anersperg v Dolenji vasi, smo že drugič dosegli zvišanje plač. Tudi to drugo zvišanje znaša, kakor prvo 20%.

13. V Kopitarni Winkle v Sevnici smo dosegli zvišanje plač in priznanje ter izplačilo minimalnih mezd, kakor jih določa razred B.

14. S čevljarjo industrijo Prešeren v Kranju vodimo borbo za izpolnjevanje soc. zakonodaje, za svobodo organiziranja, za zopetno zaposlitev odpuščenih delavcev. Zahtevali smo poravnalo razpravo.

15. V tovarnah Vunateks in Strojil v Majšperku vodimo akcijo za svobodo organiziranja, za izvajanje soc. zakonodaje. Po mnogem trudu smo na poravnavi dosegli, da bo delavstvo samo na izplačilih bolniških tednov za 3 leta nazaj prejelo ca 85.000 din. V tem podjetju je borba posebno težka, zato je uspeh toliko bolj važen.

16. Tovarna podpetnikov Gračnica je na pogajanjih pristala na neznatno povišanje mezd preko minimalno določenih.

17. V Jugobruni v Kranju smo morali napram nasprotnikom, ki so za odpust predlagali tudi soc. šibkejši zavzeti nasprotni stališče in smo tudi uspeli. Če že odpusti morajo biti, bodo odpuščeni najprej oni, ki ne živijo samo od dela svojih rok.

18—27. Znano je, kako raznovrstna podjetja v Sloveniji skušajo izbegavati uredbo o minimalnih mezdah. Nešteto imamo pritožb, da se ta uredba ne izvaja. Na vsako pritožbo smo mi posredovali in v mnogih slučajih dosegli celo več, kakor minimalna mezda predpi-

suje. Tako smo uredili povišanje plač: v Tovarni meril Mikolič v Slovenjem Gradcu; v Tovarni kos Köller v Slovenjem Gradcu; Eksportno podjetje Rainhart v Ptuj; Gradbeno podjetje Rous Franjo, Maribor; Juteks, Zalec; Gradbeno podjetje Denk, Ptuj; Tesarsko podjetje Sraka M. Sobota; Stavbno podjetje Kirchfelt M. Sobota; Za svoja podjetja plačuje na naše posredovanje minimalne mezde tudi občina Pobrežje pri Mariboru. S to občino so v teku tudi pogajanja za kolektivno pogodbo.

Samo pod to točko tako navajamo devet naših akcij v zadnjem mesecu:

27—47. Za zvišanje plač in sklenitev kolektivnih pogodb, smo na delu v sledečih podjetjih: »Gorjana« — Gorje; Vintgar« — Gorje; Karoserija Pergler — Maribor; Tovarna usnja, Ljutomer; Martinušič, usnjarna — Ljutomer; Sinigoj usnjarna — Ljutomer; Pogačnik, livarna — Ruše; Kuhinja DZ — Ljubljana; »Šešir« — Šk. Loka; KID — Jesenice; Verski zaklad — Boh. Bistrica; Remec in &, — Duplica; Čevljarji Žiri; Predilnica Mautner — Litija; Perger — Mislinja; Mestna občina Ptuj; lesno podjetje Léschnigg Sv. Lovrenc na Pohorju; kamnolomi v Frankolovem; opekarna v Puconcih; Cvetič — Murska Sobota.

Zopet smo tako v 20 nadaljnjih podjetjih na delu za koristi delavstva. Poleg tega vodimo v več podjetjih akcijo za to, da se ne bo zlorabljalo vajencev, zoper nočno delo žensk v tovarnah, za zopetna pogajanja pri državnih rudnikih itd.

Zveza združenih delavcev samo z navedenimi podatki zadostno izpričuje svojo povezanost s slovenskim delavstvom. Naštete akcije pa tudi potrjujejo zaupanje delavstva v našo organizacijo. V izrednih časih tako tudi Zveza neprestano raste in vsestransko napreduje. Nič ne pomaga, če drugi z raznimi pretvezami hočejo onemogočiti naš razmah. Naš čas je prišel in mi rastemo.

20. redni občni zbor SZV. — ZZZ

V nedeljo dne 10. t. m. se je vršil v Ljutomeru občni zbor Viničarske zveze. Občni zbor je imel pravzaprav značaj interne proslave 20. letnice obstoja Zveze. Zborovanje je vodil mesto zadržanega načelnika podnačelnik tov. Ribič.

Iz govora tov. Košnika je bila razvidna dvajsetletna borba za uveljavitev pravic viničarjev, najbednejšega stanu slov. delavstva. Orisal je vse težave, ki jih je imela organizacija, od takrat ko slovenska javnost še sploh ni vedela, da viničarji eksistirajo, preko vsega preganjanja do danes, ko imajo viničarski red.

V imenu centrale ZZZ je poročal tov. Jan, ki je častital SZV k vsem doseženim uspehom. Iz njegovega poročila so navzoči razvideli, da je samo organizacija ZZZ tista, ki se more in hoče v zadostni meri brigati za interese viničarjev. Vse druge organizacije so zajemale delavstvo samo v velikih industrijskih centrih, pozabljale pa so najbolj izkoriščane panoge, med njimi tudi viničarje. ZZZ pa se je za vse te panoge v zadostni meri pobrigala in zato pravzaprav ZZZ organizacija najbolj izkoriščenega delavstva v Sloveniji.

Svoja poročila so podale tudi vse navzoče podružnice. Iz teh poročil je bilo razvidno, da viničarji gledajo s

strahom v oči bližajoči se zimi. Prehranjevalne odbore po občinah so vzeli v roke večinoma trgovci in vinogradniki, ki pač nimajo smisla za potrebe viničarjev. Sestavljena je bila tozadevna resolucija, ki jo bo vodstvo ZZZ predložilo pristojnim faktorjem v rešitev. Resolucijo v celoti prinašamo. Občni zbor je trajal nad štiri ure. Navzoči so odposlali tudi pozdravno pismo tov. Korošcu, ki je na orožnih vajah in je bil ponovno izvoljen za načelnika SZV. Tudi ostali stari odbor je bil v celoti ponovno izvoljen.

Vsem članom ZZZ!

Ponovno opozarjamo vse člane, da imajo podružnice strog nalog, da najkasneje do vsakega 10. v mesecu centrali nakažejo članarino in pošljejo obračune za pretekli mesec. Za oktober mesec mora ta članarina in morajo obračuni v centralo prispeti tako najkasneje do 10. novembra. Članom, ki bodo v zaostanku s članarino, ali za katere podružnice ne bi poslale v določenem roku obračunov s članarino, bomo ustavili pošiljanje »Slovenskega delavca« vse dotlej, da se zadeva reši po navodilih centrale. Naj zato vsak poskrbi, da bo članarino pravočasno plačal, podružnični odbori pa naj skrbno pazijo, da bodo obračune v določenem roku odposlali na centralo.

Resolucija strokovne zveze viničarjev ZZD

sprejeta na 20. redni skupščini Strokovne zveze viničarjev ZZD v Ljutomeru dne 10. nov. 1940. ob navzočnosti viničarjev in poljedelskih delavcev, ter delegatov podružnic iz: Sv. Miklavž pri Ormožu, Strigova, Sl. Radenci, G. Radgona, Mala Nedelja, Svetinje, Sv. Bolfenec, Ptuj, Zavrč v Halozah, Sv. Barbara v Halozah, Sv. Trojica v Halozah, Ptujška gora, Celje, Fram, Maribor, Jarenina, Limbuš in St. Ilj v Sl. goricah, ki se glasi:

V izrednih in težkih časih, ki jih preživljajo viničarji in poljedelski delavci, ob vedno rastoči draginji in vsled izigravanja uredbe viničarskega reda, kakor drugih določil oblasti, ki imajo namen zaščititi delovni stan, so zbrani delegati premostrili dejanski stan in ugotovili:

1. Da se pri sedanjih mezdah, ki jih določa uredba viničarskega reda § 6 odstavek f) v tej draginji in splošnem pomankanju živil, ni mogoče nabavljati niti najnujnejše potrebnih življenjskih potrebščin, ter je oksistenčni obstoj viničarjev in poljedelskih delavcev brezprimerno ogrožen. Tak položaj nujno zahteva takojšnje rešitev s tem, da se dvignejo minimalne mezde za viničarje in poljedelske delavce na isto višino kot jo imajo ne kvalificirani delavci v industriji pod c) določeno v uredbi o minimalnih mezdah, po odbitku naturalnih prejemkov, ki jih prejema viničarji. Vsled tega prosimo g. bana, da takoj na podlagi uredbe viničarskega reda § 6 zadnji odstavek določi višino minimalnih mezd po priloženem načrtu in utemeljitvi.

2. Ugotavljamo, da se določila uredbe viničarskega reda v 75–80% ne izvajajo, da so še mezde ponekod predvsem v okolici Ptuja in Maribora še vedno po 5 do 7 din za dnevno, da vinogradniški krogi spreminjajo viničarska službena razmerja v najemninska, da nočejo sklepiti viničarskih službenih pogodb, ter se podrejene oblasti vse premalo brigajo, da bi se zakonita določila viničarjev dosledno izvajale. Da se temu protizakonitemu ravnanju napravi enkrat konec, prosimo g. bana in vse merodajne oblasti, da se izda strogo določilo, da se mora cit. uredba dosledno izvajati ter dobe podrejene oblasti strog nalog, da povsod po svojih organih zasledujejo vsako kršenje te uredbe ter se proti kršilec izdajo stroge sankcije.

3. V letošnji poskusni dobi viničarjev po § 17 uredbe vin. reda je dobilo mnogo viničarjev službeno odpoved brez vsakih utemeljenih vzrokov, da se tako vinogradniki izognejo službeni stalnosti viničarjev, kar odkrito priznavajo. Pri tem preseljevanju in najemanju novih služb pa nočejo vinogradniki pred vselitvijo viničarja sklepati nobenih službenih pogodb, kot bi mogli v smislu cit. uredbe § 4. Posledica tega je, da so mnogi vinogradniki že najetim viničarjem zadnji čas pred nastopom službe, te odpovedali, ter je tako cela vrsta viničarjev brez služb. Ugotavljamo, da je

zgubilo službe največ takih viničarjev, ki so večkrat vpoklicani na vojaške vežbe in vsi stari viničarji, ki so bili po 20 do 40 in še več let v službi enega gospodarja in so sedaj na starost vrženi na cesto. Tega so se posluževale največ inozemske firme, za kar imamo dovolj konkretnih dokazov. Nadalje so letos dobili odpoved tudi vsi tisti viničarji, ki so med letom zahtevali ureditev službenega razmerja po določenih uredbe vin. reda ali se udeleževali kot funkcionarji strokovne organizacije viničarjev. Zato zahtevamo in prosimo g. bana da v smislu uredbe vin. reda § 20. spremeni dobo službenega razmerja tako, da odpade službena poskusna doba določena v § 17 in se sme služba v času od 1. — 15. avg. vsakega leta odpovedati le v primerih § 18 in 19 in le po preteku treh službenih let brez navedbe razloga v času od 1. — 15. avgusta. Nadalje, da se radi izpolnjevanja dolžnosti viničarjev do svoje stanovske organizacije ne sme viničarju odpovedati služba ter dobi § 38 sankcije. Nadalje, da se s posebnim določilom zaščiti stare viničarje, ki so vse svoje moči izčrpali pri enem gospodarju, da se jih na starost ne sme odsloviti ampak jih mora vinogradnik vzdrževati s posebej za to določeno rento in primernim stanovanjem. Predvsem naj to velja za inozemske vinogradništvo. Nadalje, da se ne sme odpovedati brez utemeljenega razloga po § 25 viničarska služba družini na vojaške vežbe ali vojsko vpoklicanega moža, sina ali očeta.

4. Ponovno povdarjamo svojo zahtevo, da se izvede v celoti socialno zavarovanje viničarjev in poljedelskih delavcev. Pri kr. banski upravi dravske banovine ustanovljen viničarski sklad naj tvori bazo za izvedbo tega zavarovanja. Za socialno zavarovanje viničarjev in poljedelskih delavcev naj poleg omejenega sklada prispeva banovina, OUZD, ter občine iz proračunov za socialno skrbstvo. Do ustanovitve socialnega zavarovanja viničarjev naj se podpore iz viničarskega sklada podeljujejo v primerih dolgotrajne bolezni, onemoglosti in smrti le viničarjem organiziranim v svoji stanovski organizaciji ZZD, ki se je zato zavarovanje borilo in se še bori, ter se iz tega sklada podpira podporni fond ustanovljen pri strokovni zvezi viničarjev ZZD v Ljutomeru.

5. Ugotavljamo, da je po statističnih podatkih zbranih iz 82 vinorodnih občin čez 4000 viničarskih družin takih, ki ne spadajo pod definicijo uredbe viničarskega reda, ker so v službah na manjših vinogradnih parcelah, a vendar morajo biti vedno vinogradniku na razpolago za vsa dela na ostalem posestvu, vinogradnika odnosno kmeta. Službeni pogoji takih viničarjev niso zaščiteni z nobenimi zakoni, določili, predvsem kar se tiče odpovedi služb, plačevanja mezd za opravljeno delo ter so taki viničarji podvrženi brezprimernemu izkoriščanju od strani svojih

gospodarjev. V enakem položaju so v viničarskih krajih živeči najemniki, poljedelski delavci po murskem in dravskem polju in gozdni delavci na Pohorju, z eno besedo vsi, ki se na Štajerskem bavimo z obdelovanjem zemlje na tujih posestvih.

V imenu tega delavstva, ki je organizirano v naši organizaciji kot poseben odsek za kmečko delavstvo in je ogroženo tako v eksistenčnem kakor v socialno-pravnem oziru, zahtevamo, da se za to delavstvo določi minimalna mezda, ki ne sme biti manjša, kakor je mezda ne kvalificiranega delavca v industriji, ter se čimprej skliče anketa, ki bo popolnoma objektivno proučila položaj tega delavstva, ter se bo ukrenilo vse potrebno, da se to delavstvo zaščiti tako v eksistenčnem kakor v zavarovalnem oziru.

6. Ugotavljamo, da je vprašanje kmečkih poslov (hlapev, dekel in pastirjev) na kmetih popolnoma neurejeno. Njih mesečna plača pri popolni oskrbi, ki mu jo da gospodar je od 25 do 100 din, kar je naravnost sramotno plačilo. Zahtevamo, da se za te posle izda posebna uredba z določitvijo mezd, ki v danih razmerah ne ne sme biti manj od 300 din. Zahtevamo spremembo poselskega reda v pogledu kmečkih poslov.

7. Ugotavljamo, da v naših viničarskih krajih odločilno vpliva na gospodarstvo tuji kapital, ter se tako tudi ljudje na račun viničarjev, poljedelskih delavcev bogatijo. Vinogradništvo je tako na eni strani izvir velikega uboštva viničarjev in med njimi živečih drugih delovnih slojev dočim imajo koristi od tega le ti poedinici v inozemstvu. Zato je problem naš viničarjev in poljedelskih delavcev problem naše narodnosti, ki je odvisen od socialne zaščite viničarjev, poljedelskih delavcev in poslov.

8. Zahtevamo, da se tudi realizirajo naše zahteve izražene v resoluciji z dne 10. sept. t. l. predvsem kar se tiče ljudske prehrane, javnih del in melioracij v vinorodnih krajih. Ugotavljamo, da bo to zimo čez 60% viničarjev kakor poljedelskih delavcev dobesedno stradalo, ker ni dovolj hrane in zasluzka. Prehranjevalni odbori, ki so ponekod ustanovljeni, v veliki večini ne delujejo tako kakor bi to bilo potrebno z ozirom na obstoječe razmere. V te odbore tudi niso bili vabljeni zastopniki naših strokovnih organizacij po svoji številni moči. Protidraginjski odbori ne delujejo, ter so posamezni člani teh odborov mnogokrat odvisni od raznih trgovcev. Pri javnih in regulacijskih delih tudi ni pravilni postopek, ker se taka dela oddajajo podjetnikom, tako da oblast nima direktnega vpliva na položaj in zaposlitev tega delavstva. Ugotavljamo, da se pri takih delih zaposluje ljudi, ki niso nujno potrebni zasluzka, dočim nujno potrebni družinski očetje viničarji ali drugi delavci ne dobe zaposlitve ter žive v obupnem stanju. Proti takemu ravnanju od-

ločno protestiramo ter zahtevamo, da se zaposluje prvenstveno najbolj nujno potrebne. V teh primerih naj se vpraša strokovne organizacije, kdo je potreben dela in zasluzka.

9. V zvezi z akcijo za ljudsko prehrano prosimo in pozivamo banovinski prehranjevalni zavod, Delavsko zbornico v Ljubljani in Borzo dela, da v tej zimi prisloži na pomoč z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da se bodo po naših šolah uvedle povsod šolske kuhinje, da dobijo otroci toplo in zadostno hrano ter po možnosti najpotrebnejši tudi toplo obleko in obutev. Nad temi kuhinjami treba izvesti potrebno kontrolo od strani prehranjevalnih odborov, da ne pride do zlorab, kot se je to ponekod izvajalo.

10. Zahtevamo, da se v Ljutomeru v okrilju Strokovne zveze viničarjev ZZD in Viničarske kreditne zadruge ustanovi podružnica prehranjevalnega zavoda v smislu tozadevne uredbe čl. 2. Naloga te podružnice bi bila v tem, da nabavlja od banovinskega prehranjevalnega zavoda potrebne življenjske potrebščine ter jih po znižani ceni prodaja viničarjem po določenih tega zavoda.

11. Zahtevamo, da pridejo viničarji v območje in pristojnost Delavske zbornice v Ljubljani ter ima DZ pravico do gotovega odstotka iz viničarskega sklada za kritje poslovanja za viničarje.

Predstojajočo resolucijo, ki zadeva težnje in zahteve vsega poljedelskega delavstva na bivšem Štajerskem, pošiljamo v rešitev vsem merodajnim činiteljem in oblasti s prošnjo, da se takoj pristopi k rešitvi problema v zaščito življenjskega obstoja tega delavstva.

Mezdni spori v mizarski stroki

Delavske strokovne organizacije so skupno z Delavsko zbornico že nad dve leti vodile akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe za mizarsko obrt in industrijo za območje dravske banovine. Ker vsled odpora delodajalcev ta akcija ni uspela, so zahtevali prizadeti predpis tarifne lestvice.

Na inicijativo Delavske zbornice je sklicala kr. banska uprava za torek 5. XI. 1940 ponovno zaslišanje predstavnikov delodajalcev in delojemalcev mizarske stroke, na katerem so sodelovali zastopniki vseh štirih del. strokovnih organizacij in Delavske zbornice ter zastopniki Zveze industrijcev, Zbornice za TOI in mizarskih združenj iz Ljubljane, St. Vida nad Ljubljano, Maribora in Novega mesta.

Delojemalci so predložili načrt tarifne lestvice, delodajalci pa so si zgovorili rok do 20. 11., da zamorejo še enkrat zaslišati vse prizadete in bodo do 25. 11. predložili banski upravi svoje stališče.

Ker so izpolnjene vse formalnosti, ki jih predvideva uredba o minimalnih mezdah, moremo pričakovati, da bo tarifna lestvica uveljavljena že s 1. decembrom 1940 ter bodo končno za ozemlje dravske banovine urejene mezde delavstva v mizarski stroki.

Perspektive, vojska in poper za JSZ

»Delavska pravica« ne preneha s svojo levičarsko smerjo. Zato tudi vse, kar se pozitivnega gradi, skuša osmešiti, hvali pa, kar hvale vredno ni. Pred kratkim ko je prosvetni minister naročil ustanavljanje šolskih kuhinj, je s sarkazmom pisala o skrbi za mladino. Nedavno je povečevala boljševisko Rusijo. Niti »Delavska politika« je ne dosega v njenem razdiranju. Svojo pot gre »Pravica« kar lepo naprej in svojo taktiko brezobzirno nadaljuje. V št. 46. z dne 7. t. m. je prinesla dolgovezen članek »Svetovne in slovenske perspektive«. Na ta članek je našemu uredniku pisal eden naših organizatorjev sledeče pismo:

Dragi!

Če ne veš, da je komunizem »največja ideja vseh časov« (torej ne krščanstvo!), da so bili španski komunisti samo »republikanski tabor« in da je sedaj šele preludij vojske med Anglosaksonci in Rusi (torej ne med Angličani in Nemci!), tedaj preberi priloženi članek. Daj jim popra v prihodnji številki, »Slovenskega delavca«.

K temu pismu našega prijatelja nimamo kaj pripomniti. Najboljši poper za tako pisanje pa je naše stalno delo na terenu in naša rastoča moč. To bo končno iz delavskega pokreta izrinila take pisarije.

Občni zbor ljubljanskih stavbinec

V nedeljo, dne 10. t. m. se je vršil v društvenih prostorih občni zbor Strokovne organizacije gradbenega delavstva ZZD v Ljubljani. Tega občnega zbora se je udeležilo približno sto ljudi, tako da je bila velika soba nabito polna. Široki in zagozeli obrazi stavbinskih delavcev so pričali, da so to delavni ljudje, kateri niso prišli na zborovanje, da bodo poslušali stare pripovedke, pač pa da so zato tu, da se jim jasno in medvoumno pove, kaj je organizacija storila v pretečenem poslovnem letu. Vsakdo se še predobro zaveda, da danes niso časi, da bi se z usodo delavstva in usodo naroda norčevalo, kajti današnji resni dnevi zahtevajo vso zbranost in vso pažnjo delavskih voditeljev.

Posamezni odborniki so podali svoje referate, iz katerih je bilo jasno razvidno plodonosno delo organizacije. Vsak stavbinec dobro ve, da je bilo letos nekako leto stavbinec. Saj se je od začetka spomladi pa do pozno v jeseni vedno govorilo in pisalo o akcijah gradbenega delavstva ter o mezdnem gibanju v tej stroki. Po tolikoletnem zatišju je stopilo na plan tudi to delavstvo ter je povsod jasno pokazalo, da tudi ono hoče svojih pravic. Saj ni minil teden da bi ne prinesli naši dnevnik občirna poročila o naših akcijah. V konferenčni sobi delavske zbornice so se stalno vršile konference in včasih prav napete in dramatične. Bile so stavke; bila pogajanja, ankete, poravnalne razprave itd. Vse to v dobrobit delavstva.

Predsednik tov. Kralj je obširno poročal o vseh teh akcijah. Dotaknil se je vseh vprašanj in podal kronološki pregled dogodkov. Poudaril je, da je vse te akcije vodila ZZD. S svojim vztrajnim in neumornim delom si je znala Strokovna zveza gradbenega delavstva ZZD pridobiti me-

sto, katero ji pripada. Z vztrajnostjo in marljivostjo so zvezni funkcionarji vršili vse to delo brez vsake plače in brez vsakega honorarja. Njihova plača in njihova nagrada je kronani uspeh njihovih akcij. Niso bili veliki naši uspehi, vendar moremo z zadovoljstvom ugotoviti, je nadaljeval tov. predsednik, da je bilo to leto za gradbeno delavstvo najbolj borbeno in najbolj uspešno. Nobeno in nobena organizacija se do danes ne more ponahati s takšnim žilavim delom kakor se lahko ponahata naša ZZD. Ljudje, kateri do letos niso imeli pojma, da obstojajo kakšne organizacije gradbenega delavstva, kateri so mislili, da je gradbeno delavstvo nekaka organizirana masa brez enotnega cilja in brez vodstva, so imeli letos priliko spoznati, da je tukaj neka močna in odlična skupina, katere je pripravljena storiti vse, da se zoperstavi brezvestnemu kapitalu. Delodajalci so imeli letos priliko spoznati, da je ZZD odlična braniteljica delavčevih interesov in tudi nasprotniki so se morali sprijazniti z dejstvom, da jih je ZZD prekosila v previdnosti in v vztrajnosti ter, da je letos žela za svoje trdo delo popolen uspeh.

Prišel je nato tov. predsednik na razne neelojalne akcije in neresnične izjave takozvanih svobodnih organizacij. Funkcionar ene teh organizacij je ob priliki našega zadnjega zborovanja podal v nekem ljubljanskem dnevniku izjavo, v kateri je izjavil, da on ni podpisal letaka, katerega je naša zveza izdala z njegovim podpisom, čeprav je on lastnoročno ta letak podpisal. Pozvan je bil, da naj to neresnično izjavo prekliče, toda kljub temu ni smatral za potrebno, da bi do danes to storil. Nima toliko korajžje, da bi resnico povedal. Vedoma in hote je javnost napačno informiral

in sedaj te krivice noče popraviti. Značilno je tudi, da ga njegova centralna organizacija ne prisili, da bi svojo neresnično izjavo popravil, ter tako odvrnil od organizacije same vsako sumničanje. Videli bomo če bo ta gospod prostovoljno storil svoj častni dolžnost.

Predsednik je nato predstavil zborovalcem nove tovariše ter je posebej podčrtal važnost pristopa dveh starih delavskih veterancev in to tov. Plankota in Ogrina.

Za njim je govoril zastopnik centralne tov. Pirih Milko, kateri je v lepih besedah in sonornim glasom orisal smernice in cilje ZZD. Poudaril je, da je ZZD del slovenskega naroda in se morajo zato tudi naša vprašanja reševati v sklopu vseh slovenskih vprašanj. Poudaril je nadalje, da je naš cilj sprememba današnjega kapitalistično liberalnega sistema ter uvedba zdravega sindikalizma.

Tudi ta govornik je žel za svoja izvajanja splošni aplavz.

Sledilo je poročilo tajnika. Njegove številke so presenetile vsakogar. Tov. tajnik je poudaril, da toliko administrativnega dela ni v enem letu opravila marsikatera podeželska občinska uprava. In kakor rešuje občinska uprava interese svojih članov, popravlja poti, regulira hudournike itd., tako mora delavska organizacija skrbeti za interese svojega članstva, skrbeti za njegovo socialno zboljšanje v splošnem, kakor tudi se zanimati in reševati krivice katere bi bile prizadejane vsakemu posamezniku.

Sledila so poročila še ostalih odbornikov, blagajnika, nadzornega odbora itd., nakar so se vršile volitve novega odbora. Z vzklikom je bila soglasno sprejeta predlagana nova lista, ki je bila od lanske le (Nadaljev. na 3. str.!)

Naša borba - naša rast

Iz centrale

KOLEDARČEK ZZZ

Te dni smo razposlali podružnicam koledarček ZZZ za prihodnje leto. Opozorjamo na to naše članstvo, da si vsak koledarček nabavi. Mnogo praktičnih nasvetov bo našel v njem, kako naj brani svoje pravice. — Če katera podružnica hoče naročiti še ponovno koledarčke, naj to čim prej stori, da naročimo tiskanje in vezavo novih izvodov.

AHČINOVA KNJIGA O KOMUNIZMU

Na zalogi je še nekaj izvodov dr. Ahčinove knjige »Komunizem največja nevarnost naše dobe«. Vsak naš pokretaš bi tako knjigo moral imeti. Prav bi bilo, da jo prebere vsak naš član, da je tako na jasnem, kakšno strašno zlo komunizem ustvarja tam, kjer pride do oblasti. Naši člani in podružnice to knjigo lahko naročijo pri centrali ZZZ in jo prejmejo po neverjetno nizki ceni za broširan izvod 3.—din, vezan 6.—din.

Zg. Šiška

V nedeljo dne 10. t. m. se je vršil prvi redni letni občni zbor naše podružnice. Bil je še dokaj dobro zastopan po svojih članih, saj sta se ga udeležili dobri dve tretjini članstva.

Občni zbor je vodil tov. podpredsednik Golob, ki je tudi v klenih besedah obrazložil delo podružnice v zadnji poslovni dobi. V imenu centrale je občni zbor pozdravil in želel, da bi imel odbor v prihodnje veliko uspehov na vseh področjih — tov. Milhačič. V imenu podružnice Ljubljana - splošna je želel uspeha novemu odboru tov. Eršte Maks. Vršile so se nato volitve in je bil v glavnem izvoljen stari odbor s predsednikom tov. Erjavc Jankom na čelu.

Po volitvah je tov. Golob nakazal program za bodoče poslovno leto, ki se zrcali v ustanovitvi podpornega fonda, stavbne zadruge, prehranjevalnega odbora itd. Odbor bo vse sile posvetil za pridobitev novih postojank oz. razširitev ZZZ v okolihu Zg. Šiške.

Občni zbor je potekel v najlepšem redu in je dokazal kot smo iz poročil tajnika in drugih odbornikov razvideli, da naša podružnica dela in da bo delala tudi v bodoče z vsem članom za koristi našega delavstva.

Gračnica

Pričakovana pogajanja za zvišanje mezd so se končno pričela in končala v četrtek 7. t. m.

Po dolgih razgovorih, na katerih je našo podružnico oz. centralo zastopal tov. Milharčič, JSZ pa g. Grošel je končno prišlo do sporazuma, ki pa na delavstvo ni napravil kakšnega veselega vtisa, ker so pač doseženi pribitki bolj pičili. Podjetje se je na vse načine izgovarjalo in je zlasti trdilo da so se mezd od 1. 1937 dalje povišale za ca 50%, dočim da se ni cena produkta od tega datuma še nič dvignila, ter da ima precej nelojalne konkurence, katera v precejšnji meri ogroža poslovanje podjetja. Jasno je, da predstavlja ta povišek z ozirom na nenormalni porast draginje le malo, vendar pa se je podjetje obvezalo, da čim bodo tozadevni pogoji možni, pristopi k novim ureditvam delavskih plač, zlasti pa v razliki med plačami ženskega delavstva in pa moškega.

Majšperk

Delavci, zaposleni v tovarni »Strojil« in »Vunateks«, smo že dolgo pričakovali ugodne prilike, da bi se vsi strokovno organizirali. Mislili smo sicer vsi enako, toda nihče si ni upal začeti, ker se je vsak bal, da bo takoj odpuščen. Zato pač lahko sedaj mirno rečemo, da nas je še pravčasno rešila tega strahu naša katoliška delavska strokovna organizacija Zveza združenih delavcev. Prva nam je priporočila lep uspeh in v zahvalo smo skoraj vsi pristopili. Tisti, ki še danes stojijo izven naših vrst, so seveda pod močnim vplivom nekaterih mojstrov, prepričani pa smo, da bodo tudi mojstri sami prišli za nami. Tovarni je seveda zelo neljubo, da smo se organizirali. Toda saj je vendar sama tako želela! Če z našimi prošnjami

(Nadaljevanje z 2. str.)

malo spremenjena. Sprejeto je bilo nekaj novih in mladih odbornikov, da se na ta način osveži delavnost odbora.

Ob pol 1 je bil občni zbor zaključen in gradbeno delavstvo se je razšlo z zadovoljstvom, prepričano, da je tukaj močna organizacija, kateri lahko brezmejno zapujajo.

Delo ljubljanske podružnice naj bo vzgled vsem ostalim podeželskim podružnicam, ter naj se vsakdo dobro zaveda, da samo močna in delavna organizacija lahko uspešno dela v delavčevu korist.

nismo ničesar dosegli sami, smo bili prisiljeni si poiskati druge pomoči. Da pa smo ravno v ZZZ vstopili, to ni bil le zgolj slučaj, temveč smo videli, da se je ona za naše pravice zavzela. Ali naj bi sedaj bili tako nedosledni in ji pokazali hrbet? Ne, nikakor ne! Saj menda sploh ni v naši tovarni nobenega zaposlenega delavca, ki bi bil nasprotnega mišljenja, oziroma prepričanja. Zaupniki tovarne sicer pobirajo sedaj podpise proti naši organizaciji, toda to je ravno dokaz, da se nas tovarna boji. Res čudno, kako se vse vrti! Prej mi, sedaj oni! Zato, tovariši, nič ne omahujmo! Smo še z vami taki, ki vas bomo lahko v kratkem branili, če vas bo kdo napadal. Organizacija nam bo v kratkem pomagala izvoliti delavske obratne zaupnike, kakršne si bomo mi sami izbrali. In ti prvi svobodno izvoljeni obratni zaupniki, z zakonito zaščito, nas bodo potem ščitili, v kolikor pa bodo še oni preslabi, pa stoji za nami še močna delavska organizacija in Delavska zbornica. Mi delavci ne želimo nikomur nič žalega! Mi svoje delo vršimo vestno in smo upravičeni zahtevati vsaj tako plačilo, kakršnega nam nudi zakon. Da pa morajo take socialne zakone spoštovati delavci in delodajalci, za to pa skrbi naša delavska organizacija ZZZ, kateri popolnoma zaupamo! Da pa ne bo g. urednik vzel škarje in mi še teh par besed skrajšal, se bom rajši drugič še kaj oglasil. Bog živi!

Delavec.

Gorje pri Bledu

Pred dobrim poldrugim letom je odbor naše podružnice sprožil misel, naj se zaščiti delavčevu zdravju s tem, da se ustanovi postajališče Kočna. Delavci, ki so hodili pozimi po tri do štiri ure daleč peš v tovarno na Javornik, so to misel iskreno pozdravili. Že ob pobiranju podpisov pa se je pojavilo nezaupanje, češ, saj s tem nič ne bo. »Zelenci ne bodo nič naredili,« je šušal znani laži-delavski voditelj v Gorjah. Ko se je stvar res vlekla nad eno leto, je večina delavstva postala malodušna. Samo odbor naše podružnice, z našim starim delavskim borcev tov. Polda Jožetom na čelu, ni niti za hip podvomil v uresničitev te zamisli.

Izkazalo se je, da je odbor imel prav. Danes se postajališče Kočna gradi. Z veseljem srcom gledajo nanjo vsi delavci in dajejo, nekateri glasno, drugi pa tiho priznanje ZZZ, ki je izvajala boj zanj. Laži-delavskim voditeljem, ki so bili fakično proti graditvi, pa je spet velik del delavstva obrnil hrbet... »Mi vstajamo in vas je strah...«

Sv. Lovrenc na Pohorju

Reklo se je nekoč, da je Sv. Lovrenc na zlati verigi, a ta izrek ne velja povsem za vse njegove prebivalce. Vidi se to zdaj, ko nas je presenetil sneg in je slabo vreme mnogim, zlasti gozdnim delavcem, vzelo zaslužek.

Ko še ni bilo te draginje, si je lahko marsikateri še nekaj prištelil za zimski čas ter za čas slabega vremena, a danes tega ne more več, ker zasluži komaj za sproti, zlasti še oni, ki imajo družine. Treba bo poživiti Prehranjevalni odbor, da se odpomore pozimi gladujočim, zlasti še otrokom; obdavčili naj bi se luksuzni predmeti in se od tega porabil denar za podporo ubogim. Pri nas imamo žage cirkularke na motor, da ž njimi žagajo drva po hišah v trgu. S tem je vzet še ta skromni zaslužek delavcev, ki so ga imeli v slučaju slabega vremena, dočim lastniki teh žag niso tako revni in bi lahko prepustili to delo drugim, revnejšim.

Posebno pozivamo naše veleindustrijce, ki kupčujejo in trgujejo z lesom, da se spomnijo ubogih pozimi in podprejo ta odbor. Mi vemo, da so besede Simona Gregorčiča resnične, naj bi si jih tudi utisnili v spomin oni, ki lahko pomagajo, in sicer:

Za vse je svet dovolj bogat
in srečni vsi bi bili,
ko kruh delil bi z bratom brat
s prav srčnimi čutili!

Pozivamo vse člane, da v redu plačujejo članarino. Obveščamo tudi vse delavce, da bo odslej vsakih 14 dni ob nedeljah ob treh popoldne pri tov. tajniku širša seja. Če ima kdo kaj poročat, se je lahko udeleži, za odbornike pa je seveda udeležba obvezna. Prva seja bo v nedeljo, dne 17. nov. 1940. Vabljeni!

Duplica

V soboto, dne 9. t. m. smo se zbrali delavci in delavke podjetja Remec & Co. polnoštevilno, da čujemo poročilo o poteku našega meznega gibanja, oziroma poravnalne razprave, ki se je vršila pretekli ponedeljek.

Iz poročila predsednika obratnih zaupnikov smo videli, da naše podjetje pač na vse načine skuša, kako bi delovne pogoje

uredilo na način, da mu delavstvu ne bi bilo treba kaj dati, delavstvo pa naj bi bilo vseeno zadovoljno. Po poročilih vseh treh zastopnikov central (našo centralo je zastopal tov. Breznik) smo sklenili, da od stavljenih zahtev ne bomo popustili, temveč enotno nadaljevali začeto borbo do popolnega uspeha.

ECZ - Ljubljana

HIMEN

Poročila sta se agilni predsednik podružnice ECZ tov. Šuštaršič France in gosposdična Vera iz ugledne rodbine Ločniškarjeve. — Mlademu paru želimo mnogo sreče in božjega blagoslova v zakonskem stanu!

Jarše

Kakor smo zadnjič poročali, smo potom naših strokovnih organizacij naše mezdno gibanje vendarle uspešno zaključili in znaša uspeh za poročene delavce 50 par poviška na uro, za neporočene pa 30 par. Smatramo to diferenciranje v današnjih težkih razmerah, ko družinski očetje zelo težko izhajajo, za pravilno in socialno.

V nedeljo, dne 10. t. m. smo imeli dobro obiskan skupni sestanek, na katerem sta poročala o poteku meznega razprave strokovna tajnika JSZ in ZZZ, tov. Rozman in tov. Breznik. Slednji je na koncu delavstvo še vzbudil, da se oklepa organizacij ter naj bo z ozirom na izredne razmere pripravljeno in disciplinirano za primer nadaljnjih bojev, ako bi draginja še naraščala. Tudi tov. Veider je apeliral na neorganizirane, naj ne obtežujejo organiziranim njihovo borbo. Vsi govorniki so bili deležni aplavza s strani delavstva, kar dokazuje, da je s priborjenim uspehom zadovoljno.

Grosuplje

Čeravno smo v tej grosupeljski dolini bolj tihi in mirni »zelenci«, se naša podružnica vedno bolj razvija in raste kakor pomladanska cvetka. V naše vrste pristopajo vedno novi člani ter s tem grade z nami nove temelje, si iščejo srečo ter tako pridobivajo boljše kos kruha.

Ker draginja še vedno ni dosegla svojega vrhunca in nam onemogoča pošteno življenje, je dolžnost vseh nas delavcev, da se oklenemo svoje organizacije, ki nam pohiti v težkih in hudih časih nasproti. Oklenimo se je tako, da bomo redni plačniki članarine in da vsak član pridobi svojega tovariša in ga pripelje v naše vrste.

Zato opozarjamo vse člane, da ob vsakem prvem v mesecu pohite do svojega blagajnika in poravnajo članarino. Kdor ne naredi tega do 10. v mesecu, se mu brezpogojno ustavi »Slovenski delavec«, ki je najboljši delavski list ter bi noben slovenski delavec ne smel biti brez njega.

Poročili sta se pred dnevi v naši tovarni dve dobri članici ZZZ: tov. Dolinšek Rozka in Gruden Pepca. Obema želimo obilo sreče!

*

Podpisani se iskreno zahvaljujemo vsem tovarišem in tovarišicam, članom ZZZ v Grosupljah, za lepo poročno darilo.

Dolinšek Rozka por. Brodnik,
Pepca Gruden por. Milkovič.

Maribor - gradbeni

V nedeljo 10. t. m. se je vršilo zborovanje stavbenih in gradbenih delavcev v dvorani Delavske zbornice II. nadstropje. V teh prostorih so dosedaj izključno gosposdarili marksisti sami in temu je sedaj konec. Udeležba je bila proti pričakovani velika. To potrjuje, da se stavbeno in gradbeno delavstvo, tako Maribora, kakor okolice zelo zanima za pokret ZZZ. Letošnji štrajki, ki so ga pripravili »rdeči« in ki je v celem pogorel, je bil mariborskim stavbenim delavcem v popolno škodo. Zato nič ne žalujemo za razpuščenim »Savezom gradjevinskih radnika«.

Sestanek je otvoril in vodil predsednik naše stavbinske podružnice ZZZ v Mariboru tov. Bombek. O položaju, borbah in doseženih uspehih, o potrebi in pomenu strokovne organizacije za stavbinsko delavstvo, pa je podal obširen referat tajnik centrale ZZZ tov. Rozman P. Poleg številnega pristopa novih članov, se je izvolil tudi odbor za akcijo podpor v svrhu zimske pomoči brezposelnim. Za posamezna stavbena in gradbena podjetja so se izvolili tudi organizacijski zaupniki z nalogo, da zbirajo nove člane in v zvezi s tem tudi prispevke za organizacijo. Važen je tudi sklep, da bodo naši člani odslej zasledovali vse šušmarje, ki delavstvu ne plačujejo takih mezd, kakor je to določeno po kol. pogodbi. Tovariši! Samo v naši organizacijski skupnosti, vsi za enega eden za vse, je naša boljša bodočnost. Zato vsi v organizacijo ZZZ.

Ptuj

Nasprotniki našega pokreta ne zamude nobene prilike, da s posebnimi triki poskušajo ovirati naše delo. Enkrat prigovarjajo našim članom naj zapuste našo organizacijo in naj se priključijo k drugim. Zopet pripovedujejo, naj delavstvo bo brez organizacije. Ko vse to ne zaleže v toliki meri, kot bi to bilo potrebno za njihove načrte, pa začnejo sumiti in klevetati odbornike. Tako je že daljši čas krožilo po Ptuj med delavstvom, češ nič ne dajte več članarine, nekaj ni v redu. Da se tudi temu triku napravi konec, je bila dne 10. t. m. revizija vseh poslovnih knjig in tudi blagajne po zastopniku centrale ZZZ. Ugotovljeno je bilo, da so razne govornice daleč, daleč od resnice. In da so tisti, poleg drugih, ki so največ govorili, najslabše izpolnjevali svoje članarinske dolžnosti do organizacije. Kakšen je kdo sam, tako sodi vse druge.

Po reviziji se je v društveni dvorani vršil članski sestanek na katerem je v lepih besedah govoril tov. Rozman P. Sprejeli so se razni sklepi: intervencija za mestne delavce; kateri še niso deležni zakonite mezd in zahteva energičnega nastopa proti podjetju Reinhard, ker ne izpolnjuje svojih obveznosti napram delavstvu, tako glasom pogodbe, kakor drugih meznih zakonitih predpisov. Sestanek je lepo uspel in bo s strani odbora in članov storjeno vse, da bo podružnica ZZZ v doglednem času že, visoko dvignila svojo zastavo.

Kdo zna več

Pri nekem gradbenem podjetju so radi potrebnih del morali podirati drevesa. Inženjer obratovodja je odredil, da se posamezno drevo pri štoru najprej poseka, štor sam pa se potem posebej izkoplje iz zemlje. Podjetje pa se je pozneje hudovalo nad delavci, češ da prepočasno vrše to delo in jih je imenovalo za lenuhe. Ko so pa delavci dopovedali, da temu niso krivi oni najmanj, češ ako bi bilo po njihovem, bi drevesa podirali tako, da bi jih s štori vred izkopali in podrli, kar bi šlo hitreje in mnogo lažje izpod rok, so šele gosposdi prišli do spoznanja, da jim vsa če tudi akademska izobrazba nič ne pomaga, ako nimajo prakse same. V tem so jih delavci posekali in tudi dokazali, da delavec biti, ni tako enostavno in da v marsičem navadni delavci praktično več in boljše razumejo, kot pa dostikrat njihovi predpostavljeni.

Rogaška Slatina

Sobarice v banovinskem zdravilišču so dobile končno po velikih borbah in napori izplačano svojo mezdo tako, da so sedaj zadovoljne. Imele so korajžo, da so se takoj spomlad organizirale v ZZZ, da so vzdržale vse, kar je prišlo nad nje radi organizacije in končno, da so se podale v deputaciji k samemu g. banu. Zavedale so se, da jim gre za njihovo naporno službo tudi pravica, ki jo morajo doseči, poprej ne odnehajo. Sedaj praznujejo svojo zmago in se veselijo uspehov, ki jih brez organizacije ZZZ nikoli imele nebi. To bi naj še vzbudilo vse druge delavce Rog. Slatine in okolice, da se pridružijo organiziranim vrstam ZZZ. Mnogo še ni urejenega, mnogo je še neporavnanih krivic. Vse pa čaka delavci in delavke, vas same, da z lastno odločnostjo in s osebnim prizadevanjem posežete v vse to. Ker čakati, da bo že samo in brez vas, prišlo boljše, je največja nespamet. Res, da se nasprotuje organizaciji in da se organiziranega delavca nekako po strani gleda. To pa delajo vsi tisti delodajalci, ki nimajo čiste vesti napram delavstvu, ki vedo, da so z delavci storili nekaj, kar po zakonu, ali celo po božji zapovedi storiti ne bi smeli. To je treba poznati in razumeti in se tako tudi vsi organizirati!

V nedeljo 17. t. m. ob 2. uri popoldne bo v Tekačevam v gostilni Ogrizek članski sestanek naše podružnice ZZZ na kate-rega vabimo in pozivamo vse delavce in delavke. Na sestanku govori tudi zastopnik centrale ZZZ. Vsi pridite!

Jesenice

Članski sestanek ZZZ se vrši v nedeljo dne 17. t. m. ob pol 10 uri popoldne v veliki dvorani Krekovega doma. Poročali bodo funkcionarji organizacije o zadnjih meznih pogajanjih s podjetjem KID. Na sestanku bo prišel tudi zastopnik centrale. Članstvo naj se sestanka udeleži polnoštevilno.

Murska Sobota

Tukajšnja mestna občina je ustanovila javno kuhinjo za zimsko pomoč. Ne razumemo pa, kako da občinska uprava ni pritegnila v vodstvo te kuhinje zastopnikov delavcev in je zlasti popolnoma spregledala našo organizacijo. Mislimo, da delavci najbolj poznajo sebe in revščino v svojih vrstah ter bi zato tudi najbolj znali svetovati o izrabi podpore, ki jo bo ta kuhinja mogla stradalajočim nuditi.

ZPD za naše delavce v tujini

Zveza poljedelskih delavcev v Murski Soboti je na merodajna oblasta poslala vlogo s katero je zahtevala, da se naše delavce, ki se nahajajo v Franciji in so tam deloma internirani v raznih taborniških, čimprej spravi domov na državne stroške. Ta zahteva Zveze polj. delavcev je z ozirom na nesrečo, ki je letos naše delavce v Franciji doletela, vsekakor upravičena. Naši delavci so zdaj bolj kakor kdajkoli prej potrebni pomoči od doma in od svoje države. Mnogi med njimi trpijo tam nepopisno pomanjkanje, glad in mraz. Zato jim je treba priskočiti nujno in brez odlaganja na pomoč ter omogočiti povratek v domovino vsem, ki še nimajo dela in zaslužka in se želijo povrniti. Ti delavci so naša kri in naše narodno telo. Zato Zveza polj. delavcev apelira na našo slovensko javnost in merodajno oblast, da ukrene vse potrebno, da te siromake reši trpljenja.

ZPD je razen tega zahtevala, da se uredi vprašanje pošiljanja zaslužka naših delavcev iz Nemčije v domovino. Po zdaj veljavnem dogovoru smejo naši delavci letos poslati vsak mesec samo 60 RM., kar je premalo, ker večina delavcev pri delu v akordu zasluži več, nekateri celo nad 100 RM. ZPD je prosila, da se transfer uredi za letošnje leto tako, da bodo delavci lahko poslali domov vse kar zaslužijo. Ako pa to ne bo mogoče, naj se delavcem dovoli carine prost uvoz blaga, katero nakupijo za tisti denar, ki ga domov ne bodo mogli poslati. Na ta način delavci vsaj deloma pridejo na svoj račun, da jim z žulji prisluženega denarja ne bo treba po nepotrebnem in brezkoristno zapraviti.

Zveza polj. delavcev je pri vseh delodajalcih v Bački, Banatu in Baranji zahtevala povišanje plače našim sezonskim delavcem. Krivično in nesocialno je to, da naši delavci še zdaj, ko je taka draginja, prejema na dan po 13 in 15 din plače. To je premalo, čeprav poleg tega imajo popolno oskrbo. ZPD je zahtevala najmanj 4 din poviška na dan, počenši od 1. septembra naprej. Nekateri delodajalci so te pogoje odklonili in obljubili, da na koncu sezone vsakemu delavcu izplačajo drag. doklado od 120 do 150 din, vendar do zdaj tega še niso storili. Značilno je to, da skoro na vsakem veleposessvu vladajo drugačne razmere in so tudi druge plačilne možnosti. Letos največ zaslužijo tisti delavci, ki prejema plačo v naturi. V kolikor bo Zveza pri teh svojih prizadevanjih uspešna, se še ne ve, ker od merodajne oblasti na svojo vlogo ni še prejela odgovora. Zadeva je nujna, ker bodo delavci v kratkem končali z delom in se vračali domov.

Vse delavce, ki so prejšnja leta bili v Nemčiji na delu, zlasti pa tiste, ki so tam tudi letos, Zveza opozarja na sledeče:

1. Delavci, ki so 1937., 1938. in 1939. leta iz kakršnihkoli razlogov morali svoj zaslužek pustiti v Nemčiji, bodisi pri svojem delodajalcu, v bankah ali pri obmejni oblasti, naj takoj pišejo na sledeči naslov: Amtliches Jugoslawisches Reisebüro A. G., Berlin NW 7, Neue Wilhelmstrasse 12-14 in prosijo, da jim marke pošlje domov. Pri tem je treba navesti točen naslov delodajalca, banke in zdajšnjega bivališča kakor tudi znesek, koliko mark se kje nahaja.

2. Tisti delavci pa, ki imajo marke še v Nemčiji, a se sami zdaj nahajajo doma, naj se čimprej javijo Zvezi polj. delavcev v M. Soboti, ki bo potem merodajne oblasti poskrbela, da jim bo denar iz Nemčije poslan v domovino.

ZPD opozarja vse delavce, ki so v Nemčiji na delu, da pravočasno pred odhodom iz Nemčije v domovino ves svoj odvišni zaslužek, ki ga ne bodo mogli poslati domov, naložijo v najbližjih bankah. O vloženem znesku je prositi potrdilo. Vsak delavec naj si skuša pri zgor. omenjeni Putnikovi pisarni v Berlinu kupiti ček za 10 RM. To pa zato, ker gotovine ne sme nihče nesti se seboj preko meje. Ta ček bodo delavci lahko pri Putniku v Mariboru zamenjali za dinarje. Nobene gotovine v markah naj nihče ne nosi s seboj več, ker je doma ne bo mogel zamenjati, dočim jo bo, iz Nemčije lahko pozneje potem kliringa spravil domov.

Novo blago v manjši vrednosti najbrže ne bo carinjeno, staro ali že rabljeno tudi ne, dočim bo za novo blago v večji vrednosti prav gotovo treba plačati carino. To lko našim delavcem na znanje.

O ZAMENJAVI MARK

mora spregovoriti tudi Zvezi polj. delavcev v Murski Soboti, ki je prva vložila tozadevno prošnjo na pristojno ministrstvo, in sicer že 22 decembra 1939, pod 233-1. tekočo številko. Na to svojo prošnjo je Zveza dobila od ministrstva pismen nalog, da popiše marke, ki jih delavci še imajo, kar je takoj tudi storila. Zadeva se je potem precej časa zavlačevala tako, da je Zveza morala s še 5 dopisi urgirati rešitev. Ko je ZPD končno dobila nalog, da naj marke od delavcev pobere in pri Putniku v

Mariboru zamenja, je potom časopisov in občinskih uradov obvestila vse delavce, da marke lahko zamenjajo. Marke, ki so jih delavci izročili Zvezi, je ista zamenjala prve dni septembra 1940., in sicer po 13.30 din., ker je tozadevna odločba pristojnega ministrstva tako določala. Pozneje je ministrstvo tudi po prizadevanju ZPD odredilo, da se morajo marke po 1. oktobru zamenjati po 14.30 din., torej po 1 din dražje kakor prej. Ko je ZPD od pristojnega ministrstva prejela tozadevno obvestilo, je takoj zahtevala, da se razliko po 1 din za marke, ki jih je v septembru zamenjala našim delavcem naknadno izplača. Čim ZPD omenjeno razliko prejme, jo bo razdelila prizadetim delavcem. ZPD je s svojimi prizadevanji nešteto krat našim delavcem izvajala zboljšanje in vrednosti do petdeset, osemdeset in tudi nad sto tisoč dinarjev in bo prav gotovo tudi pri zamenjavi mark dosegla izplačilo razlike tako, kot ji je uspelo doseči zamenjavo. Zveza je s tem, da je zamenjavo mark pospešila, res veliko pripomogla delavcem, ker je preprečila nadaljno odprodajo mark raznim špekulantom po najnižji ceni. Delavci so pri tem gotovo imeli več koristi, kakor pa če bi morali na zamenjavo čakati do oktobra meseca, ker so denar nujno potrebovali in bi marke drugod raje ceneje prodali kakor pa radi enega dinarja čakali še en mesec dni. Ravno to je bil vzrok, da ZPD z zamenjavo mark ni odlašala dalje. Sama je tudi od vsega začetka zahtevala, da se marke delavcem plačajo po najvišjem kursu, kar lahko dokaže s svojimi tozadevnimi dopisi.

Zveza polj. delavcev nikomur ne odreka zaslug, ki si jih je poleg nje pri tem delu stekel, vendar ne more dovoliti, da bi kdorkoli iz tega koval moralni kapital zase in to na način, ki škoduje njenemu ugledu. ZPD nikdar ni in tudi nikoli ne bo posegala v delokrog, ki ni njen in tudi ne bo dovolila, da bi kdo posegal v stvari, ki izključno zadevajo njo in poljedelsko delavstvo. Versko moralno stran naj vrši družba sv. Rafaela, strokovno in socialno pa Zveza polj. delavcev. Zato naj obe pazita, da svojega delokroga ne prekoračita, ZPD ga ne bo, nasprotno bo družbo sv. Rafaela pri njenem delu po možnosti ne samo moralno, temveč tudi gmotno podpirala.

ZPD nima glasila, ki bi bilo izključno njena last, zato tudi ne more svojega dela sproti in poljubno objavljati ter tako našo javnost obveščati o uspehih, ki jih doseže. Tudi ni to najvažnejše, važno je to, kar stori. Njena pisarna deluje brezhibno in hitro. Budno pazi in zasleduje vse dogodke, ki zadevajo naše delavce v tujini in doma in sproti rešuje vse zadeve v zadovoljstvo prizadetih delavcev. Vsako krivico razkrinka in zahteva takojšnjo pravično ureditev. Samo takih vlog je letos odposlalo 322. ZPD je vse delo okoli zamenjave mark izvršila brezplačno in nikomur ni odtegnila niti enega dinarja. ZPD tudi ni z nikomer sklepala nobenih dogovorov radi zamenjave mark, še manj pa tajno. Tak očitak je krivičen in zlonameren.

Iz pisarne Zveze poljedelskih delavcev v Murski Soboti.

Sijajna zmaga katoliških akademikov

Pretekli petek popoldne je bil na slovenski univerzi občni zbor Društva slušateljev juridične fakultete. V nabito polni zborniški dvorani je predsednik Vilfan, ki je bil izvoljen lani kot nosilec slovenske liste katoliških akademikov, začel občni zbor.

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o vprašanju univerzitetne avtonomije. Govorniki so v svojih izjavah jasno pokazali in na mnogih zgledih dokazali, da so ravno komunistični akademiki tisti, ki univerzitetno avtonomijo izpodjedajo. Ti akademiki hočejo ob vsaki priliki s svojim ilegalnim in protidržavnim delovanjem zlorabiti akademsko svobodo za svoje razdiralne namene.

Spontano ogorčenje vseh narodno zavednih slovenskih akademikov proti komunističnemu zlorabljanju akademskih privilegijev je prišlo jasno do izraza ob resoluciji, ki jo je prebral nosilec slovenske liste katoliških akademikov. Resolu-

cija zahteva odločno borbo proti zločinski zlorabi avtonomije in poudarja, da slovenski akademiki ne bodo dopustili, da bi peščica komunističnih izdajalcev po belgrajskem zgledu terorizirala druge akademike in onemogočala resno znanstveno delo. Resolucija je bila sprejeta z ogromno večino.

Pri volitvah, ki so bile v soboto dopoldne, je zmagala z absolutno večino slovenska lista katoliških akademikov z nosilcem Francem Mihelčičem, cand. iur.

Rezultati volitev so sledeči: Slovenska lista katoliških akademikov 168 glasov (61%); lista J. n. a. d. Jugoslavije 70 glasov (25%); lista marksističnih akademikov 38 glasov (14%).

Marksisti so padli od lani za 25 glasov, lista Jugoslavije pa za 50 glasov.

Volitveni izid prepričevalno dokazuje, da so slovenski kat. akademiki daleč najmočnejša in vodilna skupina na pravni fakulteti.

Preskrbovalni uradi v mestnih občinah in industrijskih podjetjih

Vlada je podpisala in objavila besedilo uredbe, s katero se ustanovijo občinski preskrbovalni uradi v večjih občinah in industrijskih podjetjih. Po določilih te uredbe bodo morale od slovenskih občin v desetih dneh urediti te nove preskrbovalne urade sledeče: Ljubljana, Kranj, Maribor, Trbovlje, Celje, Škofja Loka in Jesenice. Ostale občine ne morajo, pač pa smejo ustanoviti podobne urade po navodilih te uredbe, oziroma sme ban ustanovitve preskrbovalnih uradov raztegniti tudi na druge občine.

Naloga preskrbovalnih uradov je v tem, da bodo organizirali pravilno in nemoteno preskrbo prebivalstva z najpotrebnejšo hrano in kurivom, vsak urad v svojem področju. Preskrbovalni uradi bodo kupovali, vskladiščevali in prodajali živila in kurivo po trgovcih, po zadrugah in po svojih lastnih prodajalnah. Ti uradi smejo ustanoviti tudi ljudske kuhinje. Če bi katerega predmeta zmanjkovalo, smejo uradi uvesti enakomerno razdelitev potrebnih, s katerimi razpolagajo. Ti uradi so samostojne poslovne ustanove tistih občin in imajo svojo upravo, ki obstoji iz predsednika — ki je zmerom župan — in treh do šestih članov. Predsednikovega namestnika določi mestni svet oziroma občinski odbor iz svojih vrst. V odboru bodo zastopani tudi predstavniki potrošnikov. Prizadete občine bodo same izdale potrebna navodila za sestavo, poslovanje in nadzorstvo nad poslovanjem preskrbovalnih uradov. Nadzorstvo nad preskrbovalnimi uradi v mestih ima ban, v drugih krajih pa prvostopna upravna oblast.

Finančno poslovanje uradov je popolnoma neodvisno od poslovanja občin ali od finančnih predpisov, ki veljajo za poslovanje občin. Preskrbovalni uradi bodo vodili poslovne knjige. Denarna sredstva bo dala uradu na razpolago občina; če bi pa

ta ne imela sredstev, pa bo dobila posojilo od ravnateljstva za prehrano. Ta izposojena sredstva pa preskrbovalni urad ne bo smel porabiti za nobene druge namene, kakor so določeni. Občine pa lahko kot jamstvo za dobljeno posojilo zastavijo brez predhodnega dovoljenja notranjega ali finančnega ministrstva svoje dohodke ali davke, v kolikor so prosti.

Preskrbovalni uradi bodo smeli prodajati blago po nabavni ceni, prištevši režijske stroške. Smejo pa tudi priračunati največ 2% kot prispevek za rezervni sklad, iz katerega bi se pokrile morebitne poslovne izgube. Osebe za te preskrbovalne urade bodo dale občine iz vrst svojega uslužbenstva, smejo pa najeti tudi druge uslužbence proti nagradi. Uprava vodi posle po svojem poslovdnji. Če dobi preskrbovalni urad posojilo od ravnateljstva za prehrano, ima ravnateljstvo neomejeno pravico nadzorstva in vpogleda v poslovanje urada. Člani uprave in osebe v preskrbovalnem uradu so za svoje delo odgovorni kakor javni uslužbenci. Vsa gospodarska podjetja, ki zaposlujejo več kot 50 oseb, morajo prav tako v 10 dneh ustanoviti svoj preskrbovalni urad, ki bo skrbel za živila in kurivo tovarniških delavcev in nameščencev. Obratni kapital bo dalo podjetje. Dvoje ali več podjetij v istem kraju smeta ustanoviti sporazumno en sam preskrbovalni urad, če to odobri prvostopna upravna oblast. V takih industrijskih preskrbovalnih uradih bo podpredsednik uprave oseba, ki jo bo določila uprava tovarne iz vrst obratnih zaupnikov, dva do štirje člani pa bodo iz vrst delavcev, odnosno nameščencev, ki jih izbere predsednik. Če pa pri zasebnih podjetjih nabavljalne zadruge že obstojajo, se ta podjetja niso dolžna preosnovati po določilih te uredbe.

V primeru, če bi občine (ki so to dolžne)

Koledarček ZPD

za leto 1941 — je izšel

Potreben vsakemu delavcu

Tako pester, živahen, slikovit in zanimiv gotovo letos ne bo noben drug žepni koledarček. Delavcem bo pravi kažipot do njihovih pravic, svetovalec v mnogih vprašanjih, pa še v razvedrilo v njegovih težavah.

Stane din 10.—

Naroča se ga pri

podružnicah ali centrali ZPD

Draginjske doklade zasebnim nameščencem

Od Delavske zbornice smo prejeli:

Na kr. banski upravi se je vršila v ponedeljek 11. novembra 1940 pravnalna razprava katere so se udeležili zastopniki delodajalskih in nameščenskih organizacij in zastopniki Delavske zbornice in Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Poravnalno razpravo je sklicala kr. banska uprava vsled spora, ki je nastal glede izplačevanja draginj doklad zasebnim nameščencem. Nameščenske organizacije so namreč predlagale, da se od 1. novembra 1940 dalje izplačujejo vsem nameščencem brez razlike draginjske doklade po višini plače od 10 do 50% posebne draginjske doklade za poročene nameščence in trinajste plače v višini enomesečnih prejemkov. Po dvehurni debati je bila poravnalna razprava odgojena, ker so zastopniki delodajalskih organizacij ugovarjali, da v smislu uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodništvu niso sporne stranke in da zato tudi nimajo pooblastila, da se z zastopniki nameščenskih organizacij sporazumevajo. O ugovoru zastopnikov delodajalskih organizacij bo odločevalo Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje in je s strani delavske zbornice preskrbljeno, da se bo zadeva čimprej rešila.

Mrtev odbor strokovne nadaljevalne šole

Banska oblast je lansko leto imenovala nove člane odbora strokovno nadaljevalnih šol. Mislili smo takrat, da bo po tem preimenovanju v zmedo v teh šolah vendar prišlo nekoliko več reda. Zanašali smo se pri tem na nove odbornike. Odborniki so tudi v resnici pokazali svojo dobro voljo. Prosili so, da bi bile seje odbora redne in da bi tako mogli vplivati na smer šole, na red v njej, pa tudi postaviti svoje predloge glede zasedbe učnih mest.

Žal pa je ta odbor po sili razmer nedejaven. Seje odbora se ne sklicujejo. Odborniki zato nimajo možnosti, da branijo zdravo stališče glede urejevanja in vodstva teh šol. Baje se je v poldrugem letu po preimenovanju vršila samo ena sama seja odbora. Zdi se, da bo po takem ravnanju treba položiti mandate, ker nima smisla nositi odgovornost za nekaj, pri čemer nima nobene možnosti vplivati tako, kakor to zahtevajo interesi šole in šolarjev.

Naše hranilnice

V septembru so se povečale vloge v slovenskih hranilnicah za 5.8 milijonov din. Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narasle pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah v septembru 1940. vloge na knjižice za 2 milijona na 765.8 milj., v tekočem računu za 3.8 milijonov na 223.9 milj., skupne vloge pa za 5,831.316 na 989,793.485 din. Povečanje vlog na knjižice se opaža pri 11, vlog v tek. rač. pri 13, skupnega stanja vlog pa pri 11 hranilnicah, medtem ko se je število vlagateljev na knjižice povečalo pri 10, vlagateljev v tek. rač. pri 4, skupno stanje vlagateljev pa pri 10 hranilnicah in znaša 125.563. Povprečna vloga znaša torej 7.883 din. Ti zelo razveseljivi podatki dokazujejo zaupanje vlagateljev v hranilnice in v denarne zavode in zavest, da je varčevanje koristno in potrebno zasebnemu in javnemu gospodarstvu.

ne ustanovile svojih preskrbovalnih uradov, bo pristojna drugostopna oblast na predlog ravnateljstva za prehrano postavila komisarija, ki bo urad ustanovil in vodil, plačevala pa ga bo občina. Prav tako lahko drugostopna oblast postavi komisarija v industrijska podjetja, ki bi ne ustanovila svojih preskrbovalnih uradov. Ta komisar bo imel isti nalog, kakor v prej omenjenem primeru. Občinski preskrbovalni uradi lahko odredijo dobavljanje živil in kuriva tistim osebam, za katere se ugotovi, da so s temi živilni špekulirale in potrebnost kupičile.